

Propositioner till kongressen 2021

SVENSKA FN-FÖRBUNDETS
kongress

12-13 juni • 2021

Förbundsstyrelsen lägger fram följande tre propositioner till kongressen 2021

	Sid
Proposition 1: Utveckling av Svenska FN-förbundets skolverksamhet	3-4
Proposition 2: Klimatfrågan.....	5-6
Proposition 3: Stärka Svenska FN-förbundets folkrörelse.....	7-10

Proposition: Utveckling av Svenska FN-förbundets skolverksamhet

Ny satsning på grundskolan i skolverksamheten

Med knappt tio år kvar för Agenda 2030 och en pandemi som försämrat utsikterna att nå Globala målen är det dags för oss att på allvar gå in i ett årtionde av handling. Här har skolorna en nyckelroll. Vi når idag ut till många elever och lärare på våra FN-skolor. Dessa är samtliga gymnasieskolor, men vad gäller landets grundskolor så är det ett tämligen litet och minskande antal som är medlemmar i FN-förbundet. Att nå ut till dessa och informera och engagera även yngre elever ser vi som oerhört viktigt. Som en del i att stärka vår FN-rörelse och nå ut till många fler unga med kunskap, hopp och erbjudande om lokalt engagemang för en bättre värld önskar vi nu göra en riktad satsning mot Sveriges grundskolor.

Ett ny bredare skolverksamhet behövs i FN-förbundet för:

- att öka och stärka vår FN-rörelse genom fler skolmedlemmar och samarbete med FN-familjen.
- att bidra till ökad kunskap och mer engagemang för FN-frågor i skolan.
- att bidra till ökat ägandeskap för Agenda 2030 lokalt i Sverige.

Fler medlemmar och samarbete med FN-familjen

Sedan drygt 10 år har vi fokuserat på att certifiera FN-skolor. Verksamheten är viktig och framgångsrik för FN-förbundet då den innebär att vi når ut till tusentals gymnasieelever och deras lärare varje år med material, engagemangstöd och fortbildning. De årliga utvärderingarna visar också att verksamheten är mycket uppskattad av de ca 35-40 skolor som varje år certifieras som FN-skolor. Samtidigt vill vi att vår skolverksamhet också ska locka fler av alla Sveriges skolor att bli medlemmar. Idag har FN-förbundet endast ca 40 skolor som registrerade medlemmar, utöver FN-skolorna. Med ett större utbud som riktar sig särskilt till grundskolor ökar möjligheterna att rekrytera många fler skolor som medlemmar. Ett nytt skolutbud skulle även ge föreningar och distrikt konkret stöd i sin rekrytering och samarbete med skolor lokalt. Med fler skolmedlemmar kan vi även stärka vårt samarbete med FN-kontor som önskar sprida skolmaterial i Sverige.

Mer kunskap och engagemang för FN i skolan

Globala målen, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter lyfts fram i svenska skolans läroplaner och kursplaner. Men idag erbjuder FN-förbundet nytt pedagogiskt skolmaterial till grundskolor enbart inför FN-dagen. Det finns en tydlig efterfrågan på mer material och kunskap. Detta är en möjlighet vi bör ta vara på genom att bredda vårt fokus i FN-förbundets skolverksamhet så att det även omfattar alla grundskolor.

Ägandeskap lokalt för Agenda 2030

Idag finns särskilt goda förutsättningar för skolor som blir medlemmar i FN-förbundet att få stöd och inspiration till ett lokalt engagemang för Agenda 2030. I projektet Glokala Sverige deltar idag 181 av landets 311 kommuner och regioner och allt fler av deltagarna i Glokala Sverige är nu inne i en fas av att implementera Agenda 2030 i sina olika verksamheter där skolorna är en central kommunal uppgift. Här finns möjligheter via ökad lokal samverkan mellan skolenheter och kommuner att inspirera till gemensamma aktiviteter som kan bidra till att Sverige når de globala målen.

Inriktning på grundskolan

En nysatsning på skolor bör dock inte ske på bekostnad av vårt etablerade samarbete med våra FN-skolor som alla är gymnasieskolor. Vårt förslag är därför att skolverksamheten utvecklar ett nytt skolerbjudande, inklusive ett medlemskap, som avgränsas och marknadsförs specifikt gentemot Sveriges alla grundskolor. På så sätt kommer den nya skolverksamheten komplettera, och inte konkurrera, med nuvarande FN-skolverksamhet. Att avgränsa sig till grundskolor innebär också att erbjudandet bättre kan anpassas efter målgruppens läro- och kursplaner. Grundskolorna är dessutom många fler än gymnasieskolorna, samt mer geografiskt spridda, vilket kan underlätta medlemsrekrytering lokalt.

Förslag till beslut:

att bredda FN-förbundets skolverksamhet genom ett nytt medlemserbjudande till grundskolor.

Proposition: Klimatfrågan

Klimatfrågan har kommit att bli vår tids sannolikt största ödesfråga. Vi nås av larmrapporter om hur isarna smälter, hur naturkatastrofer och extrema väderfenomen blir allt mer förekommande, vilket får oerhörda konsekvenser för såväl enskilda människor som samhällen och länder. Den biologiska mångfalden är hotad såväl på land som i våra hav och sjöar, och sammantaget står vi inför enorma utmaningar. Människligheten har levt - och lever - på ett sätt som inte är hållbart, och här behöver vi ställa om omgående. Klimatfrågan och dess konsekvenser berör oss alla och påverkar förutsättningar för fred, säkerhet, mänskliga rättigheter och utveckling.

2015 beslutade världens länder om det globala klimatavtalet som går under namnet Parisavtalet och som började gälla 2016. Avtalet handlar om att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. 2021 ligger den globala medeltemperaturen redan på drygt 1 grad över förindustriell tid. Enligt den rapport som kom från FN:s klimatpanel IPCC 2018 hade vi då mindre än tio år kvar tills vi når 1,5 grader högre global medeltemperatur. Parisavtalet handlar bland annat också om att bevara och stärka världens kolsänkor som exempelvis skog och öka ambitionerna vad gäller klimatanpassning för att minska de negativa effekterna av klimatförändringarna.

Klimatfinansiering, tekniköverföring och kapacitetsuppbyggnad är andra områden som finns med i avtalet, där höginkomstländer precis som i tidigare klimatavtal är skyldiga att bidra finansiellt. I Parisavtalets 12 artikel beskrivs vikten av att parterna samverkar för att utbilda bland annat allmänheten inom klimatområdet. Här kan FN-förbundet, även om vi inte är en av avtalets parter, genom att skapa ökad kunskap och bedriva påverkansarbete lokalt, nationellt och internationellt bidra till Parisavtalets intentioner.

Article 12

Parties shall cooperate in taking measures, as appropriate, to enhance climate change education, training, public awareness, public participation and public access to information, recognizing the importance of these steps with respect to enhancing actions under this Agreement.

Avstämning av hur det går med genomförandet av Parisavtalets krav sker var femte år då länderna som skrivit under avtalet ska förnya sina nationella planer för hur de ska bidra till att avtalet nås. De nationellt fastställda bidragen ska inkludera utsläppsbegränsningar och parterna kan också inkludera åtgärder för anpassning, klimatfinansiering, kapacitetsuppbyggnad och tekniköverföring. Under hösten 2021 kommer ett klimatmöte att äga rum i Glasgow Cop26 där den första avstämningen efter fem år sker. Under 2021 ska de länder som har ratificerat avtalet skicka in sina nya vässade åtgärdsplaner.

De åtagande som hittills har lämnats in av de länder som har skrivit under Parisavtalet är inte, enligt FN:s miljöorganisation UNEP, tillräckliga för att nå målen i Parisavtalet. Svenska FN-förbundet är en ackrediterad medlem hos UNEP som firar 50 år 2022. I den strategi som UNEP beslutade om för åren 2022-2024 är det tre kriser som står i fokus, klimatkrisen, krisen för den biologiska mångfalden och

föreoreningskrisen. Dessa tre miljörelaterade kriser är tätt sammanlänkade och beror på mänskliga aktiviteter. Genom att arbeta mer aktivt med klimatfrågan bidrar FN-förbundet också i UNEP:s arbete.

Mål 13 i Agenda 2030 omfattar också klimatfrågan och handlar om att bekämpa klimatförändringarna. Flera av de andra globala målen i Agenda 2030 är starkt integrerade med målet om att minska klimatförändringarna. Genomförandet av Agenda 2030 är ett övergripande mål för Svenska FN-förbundets verksamhet.

Under 2022 planerar Sverige ett högnivåmöte för att fira att det var 50 år sedan Stockholmskonferensen 1972. När FN:s första stora miljökonferens, ägde rum 1972 hade FN-förbundet en viktig roll i att engagera civilsamhället, genom det Miljöforum som vi arrangerade. Nu finns en anledning att inför, under och efter Stockholm+50 engagera och driva på arbetet med såväl klimatfrågan som andra relaterade miljöfrågor kopplade till Agenda 2030 i hela FN-rörelsen. I det här arbetet behöver FN-förbundets lokala föreningar, FN-skolorna våra Riksorganisationer och Glokala Sveriges deltagare involveras så mycket som möjligt. Vi kan också samverka med andra systerförbund som är intresserade av Agenda 2030 och klimatfrågan.

Det sker redan ett omfattande arbete för att minska våra klimatpåverkande utsläpp såväl inom delar av FN-rörelsen i Sverige men också inom andra delar av civilsamhället, näringslivet och det offentliga både i Sverige och Internationellt. Men det är bråttom att få ner utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser och alla krafter behövs. Vi vill därför att FN-rörelsen under de kommande åren ska fokusera mer på klimatfrågan än vad som skett hittills.

YRKANDE

- att** kongressen beslutar att FN-förbundet och rörelsen ska arbeta mer aktivt med klimatfrågan under kommande mandatperiod.
- att** FN-förbundet ska följa och förmedla delar av UNFCCC och UNEP:s arbete under kommande mandatperiod.

Proposition: Stärka Svenska FN-förbundets folkrörelse

Svenska FN-förbundet är en folkrörelse, och grundades på tanken om att vara en organisation för att fånga upp enskilda individers engagemang för världsorganisationen. Vår uppgift är att engagera svenska folket för FN-tanken och verka för fred, utveckling och mänskliga rättigheter.

Under lång tid har vår folkrörelse försvagats allt mer; precis som många andra folkrörelser. Under det senaste decenniet har cirka 40% av våra föreningar avvecklats, lagts vilande eller helt enkelt upphört att ha verksamhet utan något formellt beslut. Vi har idag cirka 70 föreningar som skickar in sina årsmöteshandlingar till kansliet. Av dessa ännu levande föreningar är en väsentlig andel svaga och riskerar att avvecklas inom några år.

Finansieringen av vår verksamhet kommer nästan uteslutande från statliga medel, genom SIDA/UD/ForumCiv. Finansieringen bygger på förutsättningen att vi är en livaktig och engagerad folkrörelse med medlemmar över hela landet, som kan hjälpa till att sprida kunskap och driva opinion kring internationellt samarbete och utveckling. Detta innebär att en fortsatt försvagning av folkrörelsen och vår medlemsbas även är ett direkt hot mot finansieringen av vår verksamhet.

Styrelsen, kansliet och många föreningar har under lång tid kämpat med medlemsvärvning och att bygga engagemang. Tyvärr har resultatet inte varit tillräckligt positivt, och det långsiktiga hotet mot vår existens finns kvar.

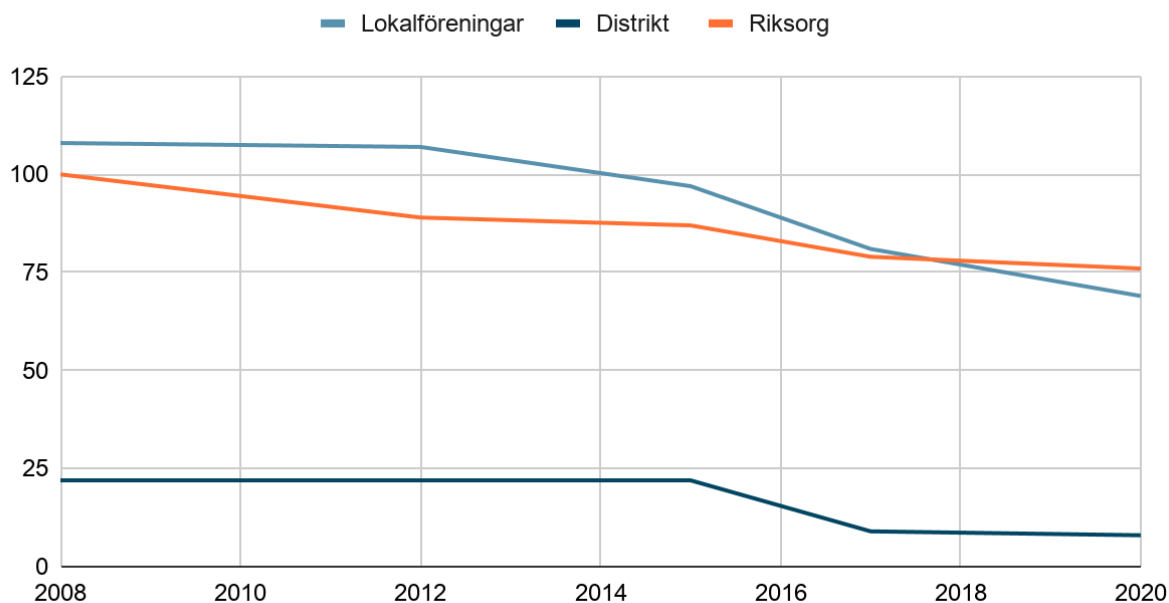
Ett axplock av åtgärder som genomförts:

- Strax efter millennieskiftet beslutades om en målsättning om 10 000 medlemmar.
- Flera Värva en vän-kampanjer har genomförts med tanken "om alla medlemmar bara värvar en till medlem blir vi mer än 10 000 medlemmar"
- Central uppbörd av medlemsavgiften infördes för ungefär 15 år sedan för att underlätta för föreningarna och för att få bättre kontroll av medlemsavgifter och medlemsregister
- En stor mängd värvningsmaterial och kampanjer har tagits fram
- Telemarketing har genomförts, främst mot tidigare medlemmar som upphört att betala medlemsavgift
- En stor vitaliseringskampanj för svaga föreningar genomfördes under några år runt 2010
- Styrelsen har arbetat fram flera medlemsstrategier och medlemsvärvningsstrategier, varav den senaste och mest omfattande togs fram 2019
- Kongressen har vid flera tillfällen fattat beslut om åtgärder för medlemsvärvning, medlemsvård och stöd till folkrörelsen

Vi inser nu att vår överlevnad som organisation på sikt kan vara hotad om vi inte tar tag i denna utmaning nu. Styrelsen anser sig behöva undersöka kreativa och nytänkande åtgärder för att stärka folkrörelsen, och bedömer att det inte längre

räcker att enbart lappa och laga befintlig struktur. Fortsätter vi på den inslagna vägen kan förbundet möjligen på sikt stå inför en situation med enbart något tiotal fungerande lokalföreningar och indragen finansiering från staten.

Utveckling 2008-2020

Vi ser samtidigt att det finns ett stort intresse och engagemang i samhället för de frågor som vi arbetar med, men att vår nuvarande organisationsform ofta inte är det sätt som man väljer att använda för att kanalisera det. Istället samlas engagemanget i olika former av aktionsgrupper, forum och sociala medier. Vi behöver därför finna nya vägar att erbjuda människor att bli en del av vår rörelse.

Konsultation med lokalföreningarna

I styrelsens arbete inför skrivandet av denna proposition har samtliga lokalföreningar bjudits in för konsultation i april 2021, dels i form av en enkät och dels i form av ett digitalt diskussionsmöte. 25 föreningsföreträdare har svarat på enkäten, och ett tiotal deltog i mötet.

Resultatet visar att det finns en hel del utmaningar ute i föreningarna när det gäller aktivt engagemang, värvning av nya medlemmar och förmågan att upprätthålla engagemanget hos nya medlemmar över tid. Nedan följer ett axplock ur enkätsvaren och insikter från diskussionsmötet.

Nuläge

Ungefär hälften av de som svarat på enkäten uppger att de inte har aktiva medlemmar utanför styrelsen.

13% av föreningarna uppger att de får nya medlemmar regelbundet. 75% uppger att de antingen inte får några nya medlemmar, eller att de får någon enstaka ny medlem.

13% av föreningarna uppger att det inte är svårt att värva nya medlemmar till förbundets nuvarande medlemsformer.

70% av föreningarna uppger att det är svårt att få personer som inte redan sitter i styrelsen att ta sig an styrelseuppdrag.

74% av de svarande tror att det minskade engagemanget i första hand beror på att människor idag väljer andra kanaler än traditionella föreningar för sitt engagemang. 22% tror att människor inte har tid att engagera sig längre och 17% tror att människor inte bryr sig om varandra lika mycket som förr.

Utveckling

61% av föreningarna tror att vi behöver erbjuda nya medlemsformer vid sidan av våra traditionella medlemsformer.

44% av föreningarna anser att nytt värvningsmaterial behöver tas fram.

Nya medlemsformer

50% tror på ett nytt medlemskap med direktanslutning till förbundet, men med lokala engagemangsgrupper (som ej är i traditionell föreningsform).

46% förespråkar en ny form av medlemskap som är kopplat direkt till en viss sakfråga, till exempel flickors rättigheter eller kärnvapen.

23% tror på ett helt digitalt medlemskap med fokus på engagemang i sociala medier.

Kommentarer

Företrädarna lämnade även en del tänkvärda kommentarer i enkäten. Nedan följer några exempel:

“Det känns som om det är förlegat att vara medlem i en organisation, bättre att jobba i tillfälliga projektgrupper, för att få folk engagerade. Oftast är det ju bara styrelsen som arrangerar och deltar i olika aktiviteter tyvärr. Annars tycker jag att det ser likadant ut i alla föreningar med bristande engagemang och färre medlemmar.”

“Jag gjorde en spontant sökning på extinction rebellion nyss. På deras hemsida står det inget om "föreningsliv", "förening" eller "styrelsearbete". Istället står det "arbetsgrupp" och "lokala grupper". Dessvärre tror jag att "föreningslivet" associeras med då-tid. “

“Måste satsa på företagssektorn. Vi gör det i distriktet via Agenda 2030 open för företag med väl genomarbetade strategier med egenproducerat material”

“Det finns inga enkla lösningar utan vi får jobba på och hitta rätt tilltal och informera om det som är viktigt. Jag brukar säga att vi får tillföra det som vi kan och är unikt och

det räcker långt. Men det är verkligen ett problem att få tillräckligt många aktiva även i en styrelse.”

Förändringsmandat

Med anledning av de nya, främst digitala, engagemangsformer som vuxit fram på senare år vill förbundsstyrelsen under kommande mandatperiod undersöka nya sätt att stärka organisationens framtid genom att utveckla folkrörelsens former. Avsikten är att hitta nya vägar för att fånga upp och kanalisera allmänhetens engagemang för våra kärnfrågor som fred, demokrati och mänskliga rättigheter och samtidigt vitalisera hela vår organisation.

Nya former av medlemskap och engagemang kan skapas som ett komplement till de nuvarande, till exempel baserat på intresseområden eller enskilda sakfrågor snarare än geografisk plats. Engagemang i nätverk kan också potentiellt genomföras utan att medlemmarna känner ett krav att ingå i formella styrelser eller andra typer av uppdrag.

Styrelsen söker kongressens tydliga stöd för att utforska nya engagemangsformer och möjliga medlemsformer för att långsiktigt inte bara säkra FN-förbundets överlevnad utan även att bli en ännu starkare folkrörelse som kan bidra till en bättre värld.

Styrelsen föreslår kongressen att besluta:

- att** styrelsen ges ett uppdrag och ett mandat att utveckla och testa nya former för engagemang och medlemskap som komplement till de befintliga
- att** styrelsen prioriterar utvecklingen av folkrörelsen under kommande mandatperiod
- att** styrelsen återrapporterar till nästa kongress med resultat och en fortsatt plan framåt